

משתגעין ומתלהטין בתורת האור החיים הקדוש

פרשת ואתחנן

פנינים מובחרים מעובדים ומתועמלים על פי דברי רבינו

פניני חיים

בשם בצלאל - לע"נ הרה"ח רבי משה שמואל ב"ר בצלאל ז"ל

קורע שיינע געדאנקען באארבעט על פי דברי רבינו

אָעבֿרָה נָא וְאַרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיָּרְדֵּן הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבֵּנוּן. (כה)

רש"י זאגט אז "ההר הטוב" מיינט ירושלים און "והלבנון" מיינט די בית המקדש. משה רבינו האט מדגיש געווען אין זיין תפילה אז ער וויל בעיקר אריינגיין קיין ארץ ישראל וועגן ירושלים און די בית המקדש - כדי ער זאל קענען מקיים זיין די ספעציעלע מצוות וואס מ'קען נאר דארט מקיים זיין. אזויזוי די גמרא זאגט (סוטה יד.) אז משה רבינו'ס עיקר כוונה איז געווען צו קענען מקיים זיין די מצוות התלויות בארץ.

עַל־רֹאשׁ הַפֶּסֶה וְשָׂא עֵינָיו יָמָּה וְצָפָנָה וְחִמְיָנָה וּמִזְרָחָה וְרָאָה בְּעֵינָיו. (ג, כז)

די תורה איז מדגיש: וראה "בעיניך" - זע מיט דייןע אויגן. ווייל משה רבינו האט געוואלט אריבערגיין דעם ירדן און זען דעם הייליג לאנד ארץ ישראל, האט אים דער אויבערשטער געזאגט: איך וועל דיר מאכן א נס, אז דייןע אויגן זאלן קענען זען דא פונעם שפיץ בארג גאנץ ארץ ישראל, וואס דאס איז נישט מעגליך מיט געווענליכע אויגן צו קענען זען.

נאך אזא וויל די תורה מדגיש זיין מיט "בעיניך", אז משה רבינו וועט נישט דארפן נוצן קיין ספעציעלע מיטלען - אזויזוי די חכמה וואס מ'האט ערפונדן אז דורך ספעציעלע גלעזער קען מען זען גאר ווייט, נאר ער וועט קענען זען גאנץ ארץ ישראל מיט זיינע אייגענע אויגן - אן קיין באזונדערע מיטלען.

וְאַהֲבֵת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ... וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל לְבָבְךָ. (ה, ה-ו)

די מצוה פון "ואהבת את ה' אלקיך" איז שווער צו פארשטיין, ווייל אהבה איז דאך אזא וואס האט מיט די הארץ און רגש פון א מענטש, איז וויאזוי קען מען הייסן ליב האבן א זאך? אויב זיין הארץ גלוסט נישט ליב צו האבן די זאך - וועט דאך נישט העלפן קיין צווינגען אויף דעם?

נאר וועגן דעם זאגט דער אויבערשטער גלייך נאכדעם א גוטע עצה וויאזוי מ'קען אנקומען צו אהבת ה'. דאס איז דורך "היו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך" - אז אויב מ'וועט שטענדיג האלטן אויפן הארץ די מצוות פונעם אויבערשטן וועט דאס אנווארעמען אין הארץ אזא חשק ותאוה רוחנית, ביז דאס הארץ וועט פון זיך אליינס לויפן ליב צו האבן דעם אויבערשטן!

פירט דער רבי אויס מיט מורא'דיגע דיבורים, וזה לשון קדשו: וְיָדָבֵר זֶה - אָנֹכִי יְחִמְךָ בְּיָמֶיךָ - אֲנִי מְרַגֵּשׁ כִּי רַבָּה תִּתְּנֶנּוּ בְּלִבְּךָ, וְחֶשֶׁק אֶלְקֵי עוֹלָם יוֹתֵר מִקֵּל הוּא עוֹלָם וְכּוֹבֵד מִלְּכוּת. וְכָל עֶרֶב נִרְגָּשׁ - [יעדע זיסקייט וואס מ'קען נאר שפירן] לְמִבְּחֹרָה וְנֶמֶס - [איז מינדרערוויכטיג און ווערט צוריען] בְּעֶרְךָ חֶלֶק הַמוֹעֵט הַמוֹשָׁג מִהֶרְגֵּשׁ הַיָּתִיד הַדְּבָרִים עַל לִבְּךָ - [קעגן א פינטל וואס מ'שפירט פון האלטן די מצוות אויפן הארץ]. אַשְׁרֵינוּ מֵה טוֹב חֶלְקֵנוּ!

מוסר חיים לקח מהפרשה במשנת רבינו

בשמי"ם ראש - לזכות ידידנו הרה"ח רבי יהודה בן שרה מרים הי"ו ווייס

צען זאכן וואס א מענטש דארף אריינגעמען אין הארץ מכניע צו זיין דעם יצר הרע

וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהִשְׁבֵּת אֶל לְבָבָהּ. (ד, לוט) "וידעת היום" - פון וועלכע טאג רעדט די תורה אז מ'דארף עס אריינגעמען צו זיך אין הארץ? קען זיין אז די תורה מיינט דא פארשידענע געדאנקען וואס קענען העלפן מכניע צו זיין דעם יצר הרע וואס געפונט זיך אין הארץ פונעם מענטש:

א. וידעת "היום" - געדענק דעם טאג וואס די גמרא זאגט (ברכות ה.) אז אויב מ'קען נישט בשום אופן מנצח זיין דעם יצר הרע זאל מען זיך דערמאנען דעם "יום המיתה" - ווען מ'דארף צוריקגעבן די נשמה צום באשעפער, "השבת אל לבבך" דאס וועט צוריקקערן דיין הארץ צום דרך הישר.

ב. וידעת "היום" - געדענק דעם יום שחיתת השטן וואס די גמרא זאגט (סוכה נב.) אז לעתיד לבוא גייט דער אויבערשטער שחטן דעם יצר הרע קעגן אלע אידן און דער ס"מ גייט בטל ווערן, "השבת אל לבבך" - וועסטו צוריקקערן דיין הארץ צום ריכטיגן וועג, ווייל דער שטן וועט זיך מכניע זיין פאר דיר.

ג. וידעת "היום" - געדענק דעם "יום הדין" ווען דו דארפסט דיר שטעלן פאר א משפט פאר'ן אויבערשטן; וואס וועסטו ענטפערן אין ב"ד של מעלה? וואו וועסטו דיר קענען פארשטעקן פאר בושה? "השבת אל לבבך" - דאס וועט צוריקבייגן דיין הארץ צום דרך הישר.

ד. וידעת "היום" - טראכט אריין אין דער זון וואס שיינט בייטאג, וואס די גמרא זאגט (ב"ב פד.) אז ווען דער זון שיינט אויף איז ער רויט - ווייל ער גייט אריבער על פתחה של גיהנום, און אזוי "השבת אל לבבך" - וועסטו צוריקקערן דיין הארץ צום גוטן וועג, ווייל דו וועסט אנערקענען אז ס'איז דא א דין ומשפט פאר ווער ס'איז עובר רצון ה'.

ה. וידעת "היום" - טראכט אריין אין דאס וואס ס'ווערט געברענגט פון אנשי אמת (זוהר ח"א ד.) אז קדושה ווערט אנגערופן "יום" און טומאה ווערט אנגערופן "לילה", און ווער ס'פירט זיך נישט ערליך גייט ח"ו אריבער פון בחינת יום צו בחינת לילה, און אז דו וועסט דאס געדענקען "השבת אל לבבך" - וועסטו פון זיך אליין בייגן דיין הארץ צום דרך הישר.

ו. וידעת "היום" - האלט קאפ יעדן טאג וויאזוי דער טאג איז אריבער אויף דיר, וואס האסטו אלץ געטון אין דעם טאג. אזויזוי ס'שטייט אין זוהר הקדוש (ח"ג קעח.) אז "מארי דחושבנא" [-בעלי החשבון] מאכן יעדע נאכט א "חשבון הנפש" וויאזוי דער טאג איז אריבער אויף זיי. און דאס ברענגט צו "השבת אל לבבך" - אז מ'זאל תיכף כאפן וואס עס טויג נישט - און צוריקקערן די הארץ צום ריכטיגן וועג, און נישט אנגיין ווייטער מיט שלעכטע מעשים.

ז. וידעת "היום" - געדענק שטענדיג דעם טאג וואס דיין נשמה איז אראפ געקומען אויף דער וועלט, וואס דער זוהר הקדוש זאגט (ח"ג ג.) אז פאר די נשמה קומט אראפ פון עולם העליון באשווערט איר דער אויבערשטער אז זי זאל היטן די תורה, און ער ווארענט איר מיט כמה התראות ועונשים מרובים אויב זי גייט ח"ו נישט זיין גוט, אזוי אויך זאגט ער איר צו אסאך גוטס אויב זי גייט יא זיין ערליך, "השבת אל לבבך" דאס וועט בייגן דיין הארץ צו טון וואס איז ריכטיג.

ח. וידעת "היום" - געדענק אז ס'איז דא אן "עולם הבא" - וואס די גמרא זאגט (חגיגה יב:) אז עולם הזה ווערט אנגערופן "לילה" און עולם הבא ווערט אנגערופן "יום". ווייל צומאל זעט מען אויף דער וועלט אז פאר א רשע גייט גוט און פאר א צדיק גייט שלעכט, קען זיך דאכטן אז ס'איז בעסער צו זיין ווי דער רשע "שמסריחין ומרויחין" וואס זיי זינדיגן און פארדינען.

וועגן דעם זאגט ער "וידעת היום" - געדענק אז ס'קומט אן עולם הבא וואס הייסט "יום" - "השבת אל לבבך" - אזוי וועסטו ענטפערן פאר דיין הארץ א תשובה ניצחת אז דאס וואס ס'גייט גוט פאר א רשע בעולם הזה איז נאר די ביסל שער פאר די געציילטע מצוות וואס ער האט געטון, אבער לעולם הבא וועט ער גארנישט האבן, משא"כ דער צדיק קומט דא אפ די פאר עבירות וואס ער האט געטון, און לעולם הבא ווארט אים זיין גאנצע שער.

ט. וידעת "היום" - געדענק יום קבלת התורה, וואס די גמרא זאגט (שבת פח.) אז ביים זעקסטן טאג פון בריאת העולם שטייט "יום השישי" - דאס גייט ארויף אויף די באוואוסטע "שישי" בסיון - יום מתן התורה - וואס דער אויבערשטער האט זיך אויסגענומען א תנאי אז נאר אויב די אידן זענען מקבל די תורה גייט די וועלט בלייבן שטיין, "השבת אל לבבך" - אזוי וועסטו צוריקקערן דיין הארץ צום דרך התורה.

י. וידעת "היום" - נעם אין באטראכט דעם "יום השבת", וואס אין ירושלי שטייט (ברכות פ"א ה"א) אז "שקול שבת כנגד כל התורה כולה". דאס איז א גוטע ענטפער פאר'ן יצר הרע וואס פרובירט צו קלאפן דעם מענטש זאגנדיג: די תורה איז אזוי גרויס, וועסטו בכלל קענען מקיים זיין אלע מצוות התורה? אויף דעם איז "שבת" א גוטע תשובה, ווייל שבת איז שקול כנגד כל התורה, און דורך היטן שבת ווערן אויסגעמעקט אלע עבירות, ממילא "השבת אל לבבך" - וועסטו ענטפערן פאר'ן יצר הרע אז דורך די מצוה פון "שבת" קענסטו אקארשט מקיים זיין די גאנצע תורה, און דאס וועט קערן דיין הארץ צו טון אלע מצוות התורה.

בקבלת הלוחות האם היה משה רבינו

כשליח להולכה או לקבלה

ואתה פה וגו'. פרוש, לפי שלא עשו ישראל למשה שליח לקבל פקודי ה' עד עתה, לזה ה' גמר בעדם וקבעו לשליח ואמר לו "ואתה פה וגו' ואדברה אליך את כל המצוה וגו'". ואולי שנתפנה לומר שבהגיע המצוה מה' למשה, כאלו נתקבלה לישראל, שהרי עשהו שליח, וכדין שליח האשה לקבל קדושתה, שפיון שקבלם השליח כאלו באו ליד האשה כי ידו כידה. כמו כן כשיקבל משה המצוה כאלו קבלה ישראל, והוא אומר "ואדברה אליך" ובהגיע הדבר אליך אתה תודיע להם ועשו אותה, והוא אומר "תלמדם ועשו" (ה כח).

מבואר בדברי רבינו ב' דרכים, אם משה היה שליח השי"ת ולא שליח ישראל, כמו שכתב בתחילת דבריו, או שהיה שלוחם של ישראל לקבל התורה וממילא היה בגדר שליח לקבלה, כמו שכתב בהמשך דבריו.

ובברכת שמעון פירש, שגם בהמשך דבריו מפרש רבינו שלא עשו ישראל את משה לשליח, ואעפ"כ היה יכול להיות בגדר שליח לקבלה, דבאשה אי אפשר לבעל למנות שליח לקבלה, כי אין המשלח יכול לעשות שליח יותר ממה שבכחו לעשות, לכן המקדש עושה רק שליח לקדש והמתקדשת שליח להתקדש, אבל כביכול הקב"ה שהכל ברשותו ותחת ידו, יכול למנות גם שליח במקומם של ישראל.

והמקנה בפתיחה לקידושין (אות א') דן איזה גדר היה לשליחות משה בקבלת הלוחות, והעיר במה שדרשו חז"ל (שמו"ר מו, א) בלשון הכתוב בלוחות ראשונות "אשר שברת" - ישר כחך ששברת, שבשבירת הלוחות עשה משה רבינו שיהיה לבני ישראל דין כפנויה שזינתה ולא כאשת איש.

ולכאורה קשה טובא, דממה נפשך, אם קבלת משה את הלוחות מהשי"ת היתה בתורת שליח קבלה, א"כ כבר נתקדשו בשעת קבלת הלוחות, ואין ביטול הקדושין בשבירה, כיון שכבר נתקדשו. ואם היה משה שליח הולכה מהשי"ת, א"כ הרי היה הזנות קודם הקדושין, ואפילו אם לא ישתברו, כיון שעדיין לא מסרם לישראל. עיי"ש שהאריך בדרוש.

והגה"ק מטאלטשווא בבאר שבע (פר' שמיני) ג"כ העיר, דאם נאמר שמשה היה שליח לקבלה מאת ישראל לקבל הלוחות, שהם כסף קידושין מהשי"ת, א"כ תיכף בהגעת הלוחות ליד משה נתקדשו, ולא מהני מה ששיבר אותם אחר זה. אלא כיון דמשה אמר הנביאות בבחינת "זה הדבר", שנעשה מרכבה לשכינה, א"כ לא יצא הקידושין מרשות השי"ת, ולא היה יכול להיות שליח של ישראל, ולא נגמרו הקידושין עד שהגיע ליד ישראל, ושפיר הועיל במה ששיבר אותם.

[כנראה שהבאר שבע לא קשיא ליה קושיית המקנה - דא"כ למה לי שבירת הלוחות הלא בלא"ה אינם מקודשים עדיין, כי מ"מ לולא השבירה היה עליו לקיים שליחותו ולמסרו לישראל והיו מתקדשים, לכן שיבר הלוחות].

וזה פירוש מה שאמר משה לישראל "זה הדבר אשר צוה ה'", היינו מטעם מה שהיתה נבואתו ב"זה הדבר", נמצא לא נעשה שליח לישראל, ולא נגמרו הקידושין קודם, לכך זכו ל"וירא אליכם כבוד ה'", שכיפר להם על חטא העגל כי נידונו כפנויה.

[אם כי יתכן לגבי מה שכתבו הם, שהמה דיברו כלפי הלוחות, ורבינו דיבר בענין כל המצוות שנצטוו ישראל בפרטות אח"כ על פי ה' ביד משה].

ויכוח בין המלאך מיכאל עם המקטרג בעצם יום הדין – ראש השנה

בצר לה. פתוב זה מדבר בהקטחת הגאולה, כי בצר לעם ישראל שהוא זמן הגלות, עוד לו שימצאוהו כל הדברים האלה האמורים בסמוך, שהם השמדה מן האדמה והפצה בין האמות והמקטרג שיצארו מתי מספר, זה יהיה באחרית הימים והם חבלי משיח, ולא יהיה להם כל הצרות בתמידות בזמנים ארפים אלא באחרית הימים. ומבטיחים שיעורר ה' לבכם אז לשוב בתשובה, והוא אומר "ושבת עד ה'", ונתן טעם להקטחה זו "כי א-ל רחום ה' אלוהיך לא ירפך וגו' ויחזק לך לשוב וגו'". ואולי שזה היא טענת מיכאל לפני ה' שהביא בזה קדש (פרשת נח מ.), שהרי באו אחרית הימים ומצאו אותם כל הדברים ולמה לא יעורר ה' לבם לשוב. ופרשתי המאמר במקום אחר. וענינו לה' צופיות לפתח אוצר רוח טהרה לקחם עינים עורות ולהטות לבבות עם ה' להפיר נעימות ערבות ידידותו (ד לא).

החיד"א בספרו דברים אחדים (דרוש כ"ז ד"ה עשיר) הביא בשם רבינו, שביאר מה דאיתא בזוהר חדש (שם) בויכוח בין מיכאל לס"מ, אם ישראל ראויים לרחמים אפי' בלא תשובה. דמלאך מיכאל טוען **שבכות היסורים והצרות הם ראויים ליגאל בלי תשובה**, וכדכתיב "בצר לך ומצאוך וגו' כי א-ל רחום ה' אלוהיך". והס"מ טוען, דהרי כתיב ברישיה דקרא "ושבת עד ה' אלוהיך ושמעת בקולו", ואח"כ כתיב "כי א-ל רחום ה' אלוהיך". והקב"ה אומר למיכאל, מדוע אינו מבט ברישיה דקרא דכתיב "ושבת עד ה' אלוהיך", ומיכאל עונה, דהרי הקב"ה נקרא רחום וצריך קשה בפירוש הכתוב, דכתיב "ושבת עד ה' אלוהיך ושמעת בקולו כי א-ל רחום" וגו', ואי אמרין ד"ושבת" כפשטיה, דצריך שישבו בתשובה, מאי קאמר "כי א-ל רחום", דכיון דשבים בתשובה מאי בעי לרחמנות. אלא מוכרח דכוונת הכתוב "בצר לך ומצאוך" וגו' שביאורו כל הצרות, "א"ו שבת עד ה' אלוהיך", דהו"ו היא מחלקת, ואז **באחד משני אופנים הללו** יגאלו, "כי א-ל רחום" וגו', דאף בלי תשובה יגאלם כשיבאו עליהם כל הצרות. כך היה מפרש מיכאל בכתבו, ולכן יצא לטעון דכבר סבלו כל העונשים וצריך לרחם עליהם.

אבל שר של אדום סובר, דפירוש הכתוב "ושבת" נלמד בוי"ו מוסיף, דצריך שישבו ג"כ, וכי תימא מה צריך לרחמים, לא קשה, דהוי אמינא דתשובה כוז שבאה מתוך צרה לא מהני, לזה אמר "כי א-ל רחום" וכו', **ומקבל התשובה אף שהיא מתוך צרה**, ומסיים הרחיד"א - ע"כ שמעתי משם הרב הנזכר זלה"ה.

והוסיף על דבריו הק' - וכמתלמד מדברי הרב ז"ל, נראה דאפשר לפרש בפלוגתא דרבי יאשיה ורבי יונתן המפורסם בכמה דוכתי, ומהם בבבא מציעא (צד, ב), דתניא "אביו ואמו קלל" אין לי אלא אביו ואמו, אביו בלא אמו, אמו בלא אביו, מנין, ת"ל אביו קלל אמו קלל, דכתיב "כי איש איש אשר יקלל את אביו ואמו קלל דמיו בו", בתחילתו סמך קללה לאביו ובסופו סמך קללה לאמו. רבי יונתן אומר משמע שניהם כאחד, משמע **אחד בפני עצמו** עד שיפוטו כל הכתוב יחדיו. ובשיטה מקובצת שם מביא בשם רבינו חננאל והרשב"א והריטב"א והר"ן **דהלכה כרבי יונתן**, וא"כ **טענת מיכאל נכונה** עפ"י דין, שאף באחד משני הדברים או יסורים או תשובה סגי, ומאריך עוד הרבה לפלפל בזה.

וכמו"כ כתב רבינו באור החיים בפרשת משפטים (כא, יא) שאם יסבלו יסורין בגלות בחסרון מזונות וכסות, ושלא יהיה הקב"ה עונה אותם בצר, אפילו לא יהיו ישראל ראויין לגאולה, **יגאלו קודם הזמן הקצוב בזכות תוקף היסורין**. ומפרש בזאת "ואם שלש אלה לא יעשה לה יצאה חנם", שהגם שלא יהיה בידם לא תורה ולא מצות, ואפילו לא יספכו לדבר הגאולה, עכ"ל יגאלו, כיון שיסוריה יספיקו לפדינהו.

והגם שכתב בזה"ק שיש הפרש גדול באופן הגאולה אם תהיה באמצעות מעשיהם הטובים של ישראל או בגלל שהגיע הקץ הקצוב, מכל מקום, **אם יגאלו בזכות היסורים אפילו יגאלו קודם זמן הגאולה, שיום הם למדרגת בנים**, כמו אם נגאלו בזכות מעשיהם הטובים, עיי"ש. וכ"כ עוד בפר' האזינו (לב, לו).

ומן הראוי להצמיד מה שכתב בספר **מאור החיים לתלמיד האור החיים בשם רבו הקדוש**, שישנו ויכוח נוסף בין מיכאל והשר של אדום, המבוסס על אותו פירוש בפסוק זה, אולם בדרך שונה, שהמלאך מיכאל טוען שדי בתשובה, ואילו השר של אדום משיבו של סגי בתשובה בלא יסורין, ולבסוף מודה השר של אדום למלאך מיכאל.

וז"ל שם: **ביום ראש השנה, יום הדין, יבואו שני בעלי דינין לפני המלך המשפט, מיכאל שר ישראל וס"מ אויבנו**. ואמר מיכאל לפני המלך - **ישראל חזרו בתשובה בזה החודש הוא חודש אלול**, וכמו כן גזור עליהם לטובה. טוען ס"מ - אמת מה שכתוב בתורה "ושבת עד ה' אלוהיך", אבל כתיב בתורה ג"כ "בצר לך ומצאוך" ואח"כ "ושבת", תשובה עשו אבל "בצר לך" לא באו להם, ווי"ו זו של "ושבת" הוא וי"ו המוסיף, וצריך להיות שני דברים: 'בצר' ו'תשובה'.

ומיכאל שרנו טוען לו, אם זה אמת, ג"כ פסוק "מכה אביו ואמו" אינו חייב עד שיכה אביו ואמו ביחד, וזה אינו, אלא הו"ו רוצה לומר אז זה או זה, אחד מהם שהכה חייב. **כמו כן בתשובה, או זה או זה**, או "בצר לך" שהיסורין מכפרין העון, או "ושבת" שהיא התשובה. וכל השנים יעבור הויכוח הזה עם ס"מ.

ומוסיף עוד במאור החיים: ואנו מקשים על זה ס"מ, מאחר ששנה שעברה טען זאת הטענה, למה חזר לטעון אותה שנה אחרת, אבל אמרו חכמים שהקליפה נקראת שכחה, וס"מ הוא קליפה גופה, ושוכח מה שהיה שנה שעברה וחוזר וטוען אותה פעם אחרת כדי לקטר, וק"ל, **ועל כרחו שלא בטובתו עונה אמן כן יהי רצון**.

מאות מגוונים שיעור וזמני תורת האור החיים הקדוש מעוררים:

עם הספר "כל הכתוב לחיים" הכולל אלפי ביאורים מגדולי הדורות על ספר "אור החיים" הקדוש, מרגישים "עונות ופירות" בדברי האור החיים הקדוש, וטובים עפונות ופירות בתורת הקדושה, עד בבחי' שמיטתנו ומתלהטין אחריה.

להשיג בכל תחית הספרים, או בקו ה'מורשת' 0733.743.620

מתנת עתידית

על ידי

שוב התורה

ההפלגה בים התיכון לעבר ארץ ישראל

ואלה מסעי

נאם המעתייר למול נעתר, עבד ה' ב"ה ועבד יריאיו, חיים בן לא"ה החכם השלם כמוהר"ר משה בן עטר זלה"ה.

*

יצא צדיק מן העיר ופנה הודה זיוה והדרה, אך יציאתו עושה רושם, ורישומו של רבנו ניכר בה, באיטליה כולה ובליורנו בפרט, שחכמיה ונכבדיה ליווהו בערגת כיסופין ונפרדו ממנו ומחבורתו הקדושה - בדיעה כי שותפים הם לעלייתו וליסודה של ישיבתו 'מדרש כנסת ישראל', ובכך ימשיכו להיות אדוקים בעץ החיים.

עובר ארחות ימים

יורדי הים באניות, המה רואים מעשי ה' ונפלאותיו במצולה, בסערת הרוח המרוממת את גלי הים עד כי יחוגו וינועו כשיכור בספינתם המיטרפת בין שמים לתהומות, ובדממת הסערה המשתיקה ומחשה את המיית הגלים להנחותם למחוז חפצם. בכל תיאורי ההפלגות - באגרות המסע ששרדו מן הימים ההם - מתוארים סבל ותלאה, יגון ואנחה. גם מתיאור מסעו של רבנו שרדה אגרת אחת, אותה כתב אחד הבחורים - רבי אברהם ישמעאל סנגויניטי זצ"ל - לאביו, רבי שלמה חיים סנגויניטי זצ"ל, שהתגורר במודווא. והאגרת, כה מפורטת, שאין לבארה ולהוסיף עליה, אלא לספר מתוכה דברים כהווייתם.

בראש חודש מנחם אב תק"א - שחל ביום שישי בשבת - יצאו רבנו וחבורתו מליורנו, כשפניהם מועדות לתחנתם הראשונה בעיר 'מסינה' שבסיציליה, מרחק חמש מאות מיל מליורנו, מהלך עשרה ימים.

סיציליה היא האי הגדול ביותר בים התיכון, ובשל מיקומה ידעה מלחמות רבות ועברה מיד ליד. בשלב כלשהו, סופחה סיציליה לממלכת ארגון, ויחד עמה סופחה (בשנת ה'רכ"א) תחת שלטונו של פרננדו השני, מלך קסטיליה. שלושים ושתיים שנים לאחר מכן, נאכף גם בסיציליה צו גירוש היהודים שהוצא בספרד. באותה שנה, תק"א, הורשו יהודים מחדש להתיישב בסיציליה, לאחר שזו סופחה לאיטליה. כך מציין רבי אברהם ישמעאל סנגויניטי באגרתו: "ההלכתי לעיר אחת מערי אדום הנקראת מְסִינָה, והיא הנקראת שבילייא, שמשם היה גרוש הספרדים אשר נתפשטו בכל המערב. ועכשיו בשנת תק"א חזרו וקבלו היהודים בארצם. ועיר הזאת היא תחת מלך נאפולי והכל מלכות אחת".

ממעלת כבוד תורתו, כל זה איננו שוה לי, יען שאיני יודע ולא שמעתי ולא אבין מה רצה לומר מעלת כבוד תורתו בתיבת 'שמכאן ועד עשרים יום'. וכמו כן, לכה"ר שמואל נחמן נר"ו כתב האדון דברים אלה כהווייתו, 'להודיעך שבתוך עשרים יום מהיום צריכים שתהיו מזומנים', מה רצה לומר תיבת 'מהיום', שבאיזה יום מתחילים העשרים יום שסתומים וחתומים הדברים כנ"ל".

כאמור, כונן קודשא בריך הוא מצעדי רבנו, ויציאתו מליורנו היתה בחמישי בשבת ראש חודש מנחם אב תק"א, כאשר נלווים אליו ונמנים בחבורתו שלושים נפשות (הקדמת איש אמונו של רבנו בליורנו, רבי משה פראנקו ז"ל, לספר הדרשות 'מאור החיים' שהעלה עלי גליון מדברי רבנו).

בו ביום, לפני שיצא מן העיר, השלים רבנו את עריכת ספרו 'פרי תואר' והתקנתו לדפוס. את כתב היד נטל עמו, ובדרכו מסרו לבית הדפוס שבאמסטרדם. בחתימת הקדמתו, נתן רבנו ביטוי לרחשי לבו הנרגש לקראת עלייתו לארץ ישראל, בזה הלשון:

והיו דברי אלה מול כל קורא, שאם לפקח בדברי הוא בא, ואצ"ל לקנטרני, נגידים אדבר להמיתו בעקישת ולחישת ונשיכת נחש, ואוסר אני עלי פריי למאכלו ותוארו לעיניו. ואם דחקו שכלו באיזה דבר, הנני חיים עומד בירושלים בע"ה, והבנים בני אלה תלמידי לומדי מדרש כנסת ישראל ה' ירוממה, יסדר טענותיו בכתב אמת וישלחנו אל המקום אשר בחר ה' למשכן תורה, הן בעודני חי, ואף כי אחרי מותי בית מדרשי שפת אמת יכון לעד, הנה הנם תלמידי שותי מימי ישיבוהו על כל אשר תשאל נפשו היקרה, ולפני יושב על כסא מלוכת עולם עליון ב"ה נועדה יחד מי בעל דברים, ואז יכיר אדם תורה טעמה מקור חיים.

כפי פרושות מול אלו, מלכי הוד תפארת, שיתרצה במנחתי מנחת תודה, וכל פסקי דינים שהעליתי יהיו קישוטי הכלה ותתיחד השכינה באמצעות תורתנו זאת. ואשר בהם לא נתכוונתי אל האמת, לא יחשוב לי שגיון. ויעלה לרצון עבודתי, כי הוא זה תכלית מגמתי, לשמח אלוקים חיים ולרצותו. הוא יעזורני על דבר כבוד שמו, ללמוד וללמד ולהרבות גבולי בתלמידים צדיקים חסידים, כאשר עם לבבי, ולעשות ספרים הרבה אין קץ, תוככי ירושלים במדרשו המכובד כנסת ישראל, כן יהי רצון נצח סלה ועד.

ותשלם המלאכה בחדש אב הרחמן שנת 'אשר' כתבתי להורותם.

כחודש לאחר ששב רבנו לליורנו, שב הנגיד רבי שלמה חיים סנגויניטי זצ"ל, אחד המיוחדים שבאנשי הקהילה, שזכה והיה אחד ומיוחד בין התומכים ברבנו ובישיבתו 'מדרש כנסת ישראל', והזכיר באגרתו את תאריך המסע שנועד להתחיל בראש חודש אייר תק"א, וכתב: "ובאגרתו הנ"ל ראו ראיתי, ששימת לדרך פעמיו לילך לירושלם תוב"ב יהיה ט"ו יום אחר הפסח אם ירצה ה' בנו, יהא רעוא דליהוי בסימנא טבא ובמזלא מעליא אמן כן יאמר ה'".

לאחר שבועות אחדים, כתב רבנו לרבי שלמה חיים, כי אין בכוונתו לצאת מליורנו לפני מחצית חודש אייר. במכתב תשובתו של רבי שלמה חיים, מתאריך ז' בניסן תק"א, כתב לרבנו: "ותשובתו הרמת"ה שהשיבני דבר, שאוכל לבוא כאן עד חמשה עשר באייר אל אדוני, אתחנן להודיעני עיצומו של יום עד ועד בכלל יהיה יום נסיעתו מכאן".

באגרתו הבאה של רבי שלמה חיים, שנשלחה לרבנו לאחר חג הפסח, נקב בתאריך החדש שנודע לו עליו מרבנו - לאחר חג השבועות - וכפי הנשמע מאגרתו, באותם ימים נפל רבנו למשכב ויתכן והדבר היה בין הסיבות לדחיית הנסיעה. לאחר כמה ימים, כתב רבי שלמה חיים לתלמידו הקרוב של רבנו, הגאון רבי דוד חסאן זצ"ל, והתייחס בדבריו לאשר כתב לו רבנו כי בחודש סיון אין ספינה המזומנת לצאת מליורנו לאלכסנדריה.

בשלהי חודש סיון נודמנה ספינה לרבנו והודיעו לו כי יתכונן לקראת המסע, ושוב אנו מוצאים באגרתו של רבי שלמה חיים, שנשלחה ממודווא בכ"ה בסיון תק"א, שכתב: "עכשיו שקיבלתי ממעלת כבוד תורתו האגרת הנ"ל, שכותב שנודמנה ספינה אחרת ושמעלת כבוד תורתו יבשרני יום הנסיעה".

באו אנשי רבנו בדברים עם רב החובל של אותה ספינה, וסיכמו עמו שההפלגה תהא בשלהי חודש תמוז, אך בפועל יצאו לדרך רק בראש חודש מנחם אב - כפי שלמדים אנו ממכתבו האחרון של רבי שלמה חיים, בתחילת חודש תמוז, שנקב במנין עשרים הימים שנותרו עד למועד הנסיעה: "ומפני שלא כתב יום כתיבתה, אלא הסדר והשנה כאחד, בשביל זה איני יודע אימתי מתחילים העשרים יום שאומר מעכ"ת - 'בספר אל"ה הדבר"ם על ההליכה, הרי אני מודיעך שמכאן ועד עשרים יום ישלימו הימים שהתנו עם הקאפיטאן שיסע מכאן בודאי, וזוה אני מודיעו הכל'. ובמחילה

אלפים כבר נושעו

בזכות תרומתם למען האור החיים הקדוש והפצת ספריו הקדושים

קנה לעצמך זכות אצל האור החיים הקדוש

מוקד הישועות: 0733-713-620

לערנען "אור החיים הקדוש" איז א סגולה לרפואה

נאך א שטיק צייט האט ער צוריק געזען
כאחד האדם!

חודש תמוז תש"ס איז די מעשה מפורסם
געווארן דורך הרה"ג ר' שלמה געשטעטנער
שליט"א - רב שכונת גבעת משה אין ירושלים
עיה"ק - וועלכער האט דאס געהערט פון
דעם בעל המעשה אליין, און ס'האט
דערגרייכט די אויערן פון א איד אין תל אביב
וועלכער האט אויך געליטן פון צוקער ל"ע
און פארלוירן דורכדעם זיין כח הראיה.

דער איד איז זייער נתרגש געווארן צו הערן
די וואונדערליכע כח פון רבינו בעל אור
החיים הקדוש, און סוף יענעם חודש - וואס
אין יענע תקופה פאלט אויס דער יארצייט -
האט ער מיט זיין גאנצע משפחה זיך
ארויסגעלאזט קיין ירושלים עיה"ק מתפלל
צו זיין ביים ציון הקדוש, נוצנדיג דעם
זעליגן כח הסגולה בעטנדיג דעם רבש"ע
צוריק צו באקומען דעם כח הראיה כדי ער
זאל קענען לערנען אור החיים הקדוש פון
אינעווייניג.

למעשה, האט ער גלייך אהיימקומענדיג
נישט געזען דעם אפענעם "מופת"... אזוי
אויך די קומענדיגע טעג האט זיך נאכנישט
דערקענט ביי אים קיין שום שינוי לטובה.
דער ערשטער וואס האט אויפגעכאפט אז דא
איז עפעס געשען - איז געווען זיין דאקטאר,
וועלכער האט אים ביי א געווענליכע באזוך
א קנאפע וואך דערויף באקוקט די אויגן, און
צו זיין שטוינונג באמערקט אז עפעס האט
זיך געגעבן א ריר... ער האט אים געהייסן
צוריקקומען אין די נאנטע טעג, און דאן האט
ער אים געזאגט מיט קענטיגע התרגשות אז
ער האט בייגעוואוינט א "נס רפואי"

- - - זיינע אויגן זענען צוריק זעעוודיג
געווארן!

פון צוקער ל"ע, האט די מחלה פוגע געווען
אין זיין זע קראפט - ער איז טאטאל בלינד
געווארן ר"ל.

דער איד האט געהאט גרויס מיטלייד מיט זיין
ליידנדער חבר, איז ער אריבערגעגאנגען צו
זיין חבר אהיים און אים מיטגעטיילט אלעס
וואס ער איז אריבער מיט זיין זונ'ס מחלה,
און בפרט וויאזוי ער האט זוכה געווען צו זען
אן אפענע ישיעה פון הימל בכח ספרו הקדוש
של אותו צדיק, ער האט אים פארשטייט זיך
פארגעשלאגן אויך צו פרובירן די
וואונדערליכע סגולה, אולי יחוס אולי ירחם.

דער חבר האט שווער געגלייבט אין די
סגולה, אבער נאך מערערע הפצרות וואס
זיין ידיד דער תלמיד חכם האט אים
צוגערעדט, האט ער מחליט געווען אז ער
האט סייזוי נישט וואס צו דערלייגן און ער
גייט עס פרובירן. זענען זיי ביידע אינאיינעם
אריבער געפארן צום הר הזיתים, און דער
בלינדער האט זיך דארט אויסגעגאסן דאס
הארץ בתפילה ותחנונים אז בזכות אותו צדיק
וקדוש זאל אים דער רבש"ע צוריק ליכטיג
מאכן די אויגן - אז ער זאל קענען לערנען אור
החיים הקדוש מיט די אייגענע אויגן...

אהיימקומענדיג איז ער גלייך צוגעגאנגען
צום ספרים שאנק און ארויסגענומען פון
דארט אן 'אור החיים הקדוש'. ווי נאר ער
האט אויפגעמאכט דעם ספר, איז ער
שאקירט געווארן: וואונדער איבער וואונדער
- - - ער זעט מיט די אויגן!!! טאקע נישט די
אמאליגע כח הראיה, אבער ווי אין א נעפל
האט ער געקענט ליינען די ווערטער!!!
ס'איז איבעריג פארצושטעלן זיין מורא'דיגע
התרגשות. ער האט זיך גלייך געזעצט
לערנען אפאר שטיקלעך אור החיים הקדוש,
און מיט הייסע טרערן געקושט דעם ספר
הקדוש.

פון טאג צו טאג איז זיין זע קראפט געווארן
אלס שטערקער און שטערקער, ביז ענדליך

צווישן די פילע סגולות וואס צדיקי הדורות
האבן אנגעקניפט אינעם לערנען 'אור החיים
הקדוש' - איז שטארק אנגעזען אז דער ספר
האט אין זיך א מורא'דיגע סגולה אויף
"רפואה".

דער ערשטער וואס מיר טרעפן אויף דעם,
איז הרה"ק רבי פינחס קאריצער זי"ע. אויף
אים ווערט דערציילט, אז ווען זיין זון איז
אמאל זייער נישט געזונט געווען, האט ער
זיך מקבל געווען צו לערנען יעדן טאג א
בלאט 'אור החיים הקדוש' [דפוס שקלאוו -
תקמ"ד] אלס א סגולה לרפואתו השלימה פון
זיין זון.

אזוי אויך זאגט מען נאך משמו פון הרה"ק
רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד, אז
לערנען 'אור החיים הקדוש' איז א סגולה קעגן
היינטיגע מחלות! ('פרי ישע אהרן' - להרה"ח
ר' יהושע אלעזר מנחם הויזמאן שיחי').

אויך בימינו אנו ווערן דערציילט שטוינענדע
פאקטן אויף די סגולה פון רפואה וואס ליגט
אינעם ספר 'אור החיים הקדוש', אזויווי
ס'ווערט געברענגט אין די הקדמה פון ספר
'ילקוט מאור החיים' די פאלגענדע געשיכטע:

א איד - מגדולי התלמידי חכמים בירושלים
ער הקדוש - איז זיין זון שטארק נישט
געזונט געווארן ל"ע, און די דאקטוירים האבן
נישט געקענט טרעפן קיין רפואה צו די
מחלה. בצר לו, איז דער טאטע געגאנגען זיך
משתטח זיין על ציון קדשו פונעם 'אור החיים
הקדוש' אויפן הר הזיתים, און דארט האט ער
זיך פארגענומען צו לערנען אור החיים
הקדוש בקביעות. ס'איז נישט אריבער קיין
לאנגע צייט, און זיין זונ'ס מחלה איז גענצליך
פארשוואונדן געווארן אן קיין שום דאקטאר
אדער מעדיצין, ויהי לפלא.

א שטיק צייט שפעטער, האט דער תלמיד
חכם פון ירושלים איין טאג געהערט א
טרויעריגע בשורה, אז א חבר זיינער - א
חשוב'ער יונגערמאן - וועלכער האט געליטן

אויפן פארלאנג פונעם ציבור, האבן מיר זיך בס"ד לעצטנס שטארק פארברייטערט מיטן דרוקן און מפיץ זיין דעם גליון ברחבי תבל, און מיט דעם
ווענדן מיר זיך צו אייך, אזויווי די הוצאות זענען גרויס, און די זכות פון דרוקן און מפיץ זיין האט א געוואלדיגע כח הסגולה כידוע, ביטע נעמט
השתתפות אין די מלאכת הקדוש מיט'ן מנדב זיין א גליון לזכות אדער לע"ב.

צו באקומען דעם גליון אין אמעריקא, אדער צו געבן אייער נדבה ביטע רופט: 845-533-2998

אדער שיקט אן אימעיל צו: torahsohrhachaim@gmail.com

פאר סיי וועלכע פראגעס בנוגע דעם גליון, קענט איר רופן:

הרה"ח יהודה לייב זארגער שליט"א 917-681-0310 • הרה"ח אברהם ישראל הערשקאוויטש שליט"א 845-537-0839

וזכות רבינו הק' תגן בעדכם לרוב ברכה והצלחה וכל טוב